

Genç Yetişkinlerde Evlilikte Affedicilik ile Aileden Alınan Sosyal Destek İlişkisi¹

Habibe İlayda Kuruçay*

Özlem Altınsu Sönmez**

* Psikolojik Danışman /
Psychological Counsellor

Millî Eğitim Bakanlığı /
Ministry of National
Education
ilaydakurucay@gmail.com
Konya / TÜRKİYE

** Doç. Dr. / Assoc. Prof.

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Sosyoloji Bölümü /
Selçuk University, Faculty of
Letters, Department of
Sociology
ozlemaltınsu@gmail.com
Konya / TÜRKİYE

Gönderim / Received:

15 Eylül 2024

Kabul / Accepted:

10 Şubat 2025

Alan Editörü / Field

Editor: Ülfet Dağ

Öz

Bu çalışma evli genç yetişkinlerde aileden algılanan sosyal desteğin evlilikte affediciliğe olan etkisini 18-40 yaş arasında 637 evli genç yetişkin örnekleminde incelemiştir. Evlilikte affedicilik “Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği”, partnerlerince affedildiğini hissetme düzeyi “Özel Eş Partner Affediciliği Ölçeği” ile aileden algılanan sosyal destek ise “Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” ile ölçülmüştür. Bunlara ek olarak Kişisel Bilgi Formu ile de demografik değişkenlerin etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın demografik sonuçlarına göre aileden algılanan sosyal destek açısından gençler yaşlılardan, ikinci evliliğini sürdürenler ilk evliliğini sürdürenlerden, sosyoekonomik düzeyi düşük olanlar yüksek olanlardan, çok çocuğu olanlar az çocuğu olanlardan daha fazla ailelerinden destek almaktadırlar. Affedicilik açısından sonuçlara bakıldığında çeşitli faktörlere (çocuk sayısı, evlilik sayısı, yaş) göre genç evli yetişkinlerin dargınlık seviyelerinde değişim görülse bile bağışlama puanları değişmemektedir. Aileler çoğunlukla genç yetişkinleri affetmeye yönlendirmektedirler ancak bu katılımcılar tarafından çoğunlukla sosyal destek verme olarak algılanmamıştır. Burada cinsiyet bağlamında kadınların erkeklerden affedici davranma konusunda daha fazla desteklendiği görülmüştür. Evliliklerle ilgili problemlerin baba ile neredeyse hiç paylaşılmadığı ve eş dışında yapılan paylaşımların eşe olan dargınlığı arttırdığı bulunmuştur. Ölçekler bağlamında araştırmanın en önemli sonuçları; aileden algılanan sosyal destek arttıkça hem bağışlamanın hem dargınlığın artması ve affedildiğini hissedenlerin dargınlık, bağışlama ve algılanan sosyal desteğinin azalmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, aile, affedicilik, affedildiğini hissetme, sosyal destek.

The Relationship between Forgiveness in Marriage and Social Support Received from the Family among Young Adults

Abstract

In this research, the relationship between the families' perceived social support of married young adults and their forgiveness in marriage is examined in a sample of 637 married young adults aged 18–

¹ Bu makale, Habibe İlayda Kuruçay'ın Doç. Dr. Özlem Altınsu Sönmez danışmanlığında tamamladığı *Evli genç yetişkinlerde aileden algılanan sosyal destek ve evlilikte affedicilik arasındaki ilişkinin incelenmesi* başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

40. Forgiveness in marriage was measured with the "Forgiveness in Marriage Scale", the level of feeling forgiven by partners was measured with the "Subjective Spouse Partner Forgiveness Scale" and perceived social support from family was measured with the "Perceived Social Support from Family Scale". In addition, it is aimed to measure the effect of demographic variables with the "Personal Information Form". According to the demographic results of the research, in terms of perceived social support from the family; young people received more support than the elderly, those in their second marriage than those in their first marriage, those with a low socio-economic level than those with a higher socio-economic level, and those with many children than those with fewer children. In terms of forgiveness, although there is a change in the resentment levels of young married adults depending on various factors (number of children, number of marriages, age), their forgiveness scores do not change. Families often encourage young adults to forgive, but this was not perceived by participants as providing social support. Here, in terms of gender, it has been observed that women are more supported than men in behaving forgivingly. It has been found that marital problems are rarely shared with the father, and sharing outside the spouse increases resentment towards the spouse. Examining the most important results of the study in terms of scales, it is observed that perceived social support from the family increases, forgiveness and anger increase, and the anger, forgiveness, and perceived social support of those who feel forgiven decrease.

Keywords: Marriage, family, forgiveness, feeling forgiveness, social support.

GİRİŞ

Sosyal varlık olarak dünyaya gelen insan, bağıllık ve ait olma gibi ihtiyaçlarını kurdukları ilişkilerden karşılar. Hayatımızda önemli yer tutan ilişkilerimiz sosyal psikolojinin de konusu olmuş, birçok farklı kuram ve araştırmada yerini almıştır. Bu ilişkiler kimi zaman bizler için bir destek mekanizması işlevi görürken kimi zaman da zorlayıcı süreçlerin oluşmasına sebep olabilir. Etkileşimlerimizin kayda değer bir kısmı olan yakın ilişkiler; mutluluk, doyum gibi getirilere sahipken aynı zamanda kırılma ve incinmeleri de içerir. Yaşanan bu olumsuz deneyimlere rağmen bireyler diğerleri ile yakın ilişkide olmaktan vazgeçmezler. Yaşam döngüsü içinde kurduğumuz yakın ilişkilerden belki de en önemlisi ise evliliklerdir.

Toplum var olmasını mutlu ailelerin, uzun soluklu evliliklerine borçludur. Evlilikte çiftlerin arasındaki yakınlaşmalar arttıkça eşler birbirleri için daha önemli hale gelirler ve aynı zamanda evliliğin getirdiği yakınlıkla taraflar daha incinebilir konuma da gelirler. Zamanın büyük çoğunluğunu birlikte geçiren eşler, mutlu ve uyumlu yaşantılar kadar uyumsuz ve sorunlu anları da deneyimlerler. En mutlu evliliklerde dahi bazen ilişkiler kırılmalar ve incinmelerle sürebilir. Özellikle yakın ilişkiler içerisinde çiftler, çeşitli sebeplere dayalı olarak incinmiş dahi olsalar ilişkilerine devam etmektedirler. Bu eğilimleri affetmeyi de beraberinde getirebilir. Çünkü affedici davranmak, incinme sonrasındaki süreci kolaylaştırma, çatışma çözme, yaşanan olumsuz duygularla baş etme ve ilişkilerin devamlılığını sağlama açısından önemli bir rol oynar. Bu durum Simmel'in (1904) çatışmanın toplumsal etkileşim biçimlerinden biri olması ve bütün toplumlarda kaçınılmaz olarak görülmesi teorisinden yola çıkılarak da açıklanabilir. Burada çatışma çoğunlukla bir uzlaşmaya, birleşmeye dönüşmek üzere aslında sorunların çözümünde kullanılmaktadır ve organik ve psişik güdülerden de kaynaklanabilir. Simmel'e göre, toplumsal yapı ve onun birimleri bakımından çatışma çözücü ve yıkıcı olmaktan daha çok bütünleştirici ve kaynaştırıcı etkilerde bulunurken çatışma, toplumsal işbirliği ve dayanışmalara yol açabilmektedir.

Literatür incelendiğinde "affetmenin" ve "sosyal desteğin" evlilikler üzerindeki etkisi konusunda yapılan farklı birçok çalışmaya rastlansa da sosyal desteğin evlilikte affetmeyi ne yönde etkilediğiyle ilgili çalışmaların sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu bağlamda bu iki kavramın birlikte evlilikleri ne derece etkilediği araştırma kapsamında incelenmek istenmiş ve bu yönde bir çalışma tasarlanmıştır. Algılanan sosyal destek kavramı; bireyin çevresinden aldığı sosyal desteğe yönelik algısı, ihtiyaç duyduğu desteğin verilip verilmemesine yönelik kişisel fikri olarak tanımlanmaktadır. (Sorias, 1988, s. 354). Bu çalışmanın amacı, evli çiftler arası yaşanan bir incinmede çiftlerin kendi ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin evlilikte affediciliği yordayıp yordamadığını bulmaktır.

Affetme

İncelenmeye başlandığı yıllarda daha çok teolojik olarak yorumlanan ve zamanla birçok disiplinde karşımıza çıkan affetme kavramı farklı alanlarla farklı yorumlanması sebebiyle çok çeşitli tanımlara sahiptir. "Affetme" sıklıkla mazur görme, haklı çıkarma, kendini toparlama, özel af, unutmama, göz yumma ve uzlaşma ile karıştırılır (Fincham, Hall & Beach, 2005, s. 208) ancak temelde bunların hepsinden farklıdır. Eski İngilizcede 'şikâyet etmeyi bırakarak kızgınlığı sonlandırma' anlamına gelir (Droll, 1984, s. 190). Başka bir deyişle haksızlığa uğrayan bireyin isteyerek öfkeli olmaktan ve haklı olarak gösterebileceği bütün tepkilerden merhamet, sevgi gibi olumlu duygular sayesinde vazgeçmesidir (North, 1987, s. 500). Bell (2008, s. 628), affetmeyi küskünlük ve saygısızlıkla baş etme olarak ele alır. McCullough, Worthington, ve Rachal (1997, s. 322)'a göre affetme tanımı ise, suçlu kişiye yönelik olumlu bir değişim sürecidir. İnciten kişiye karşı iyi niyet besleme, intikam almaktansa uzlaşmayı tercih etmeyi içerir. Hargrave ve Sells (1997, s. 44)'de affetmenin ilişkiyi doğası üzerinde durmuşlar ve affetmeyi ilişkinin bozulmasıyla kaybedilen güvenin tekrar kazanılmasıyla ve ilişkinin

geliştirilmesiyle kavramsallaştırmışlardır. Onlara göre, zarar veren olayla ilgili taraflar tartışır ve uzlaşabilirlerse ilişkileri yeni bir boyut kazanabilir. “Affetme”, bozulan ilişkileri düzeltmek ve işleri yoluna koyabilmek için geçmişten beri başvurulmuş bir yoldur. Hill (2001, s. 371)’e göre ise affetme, yaşanan çatışmalardan sonra sosyal ilişkileri düzenleyen ve insan gelişiminin sağlıklı devam etmesini sağlayan süreçtir. Özetle, bütün tanımlardan yola çıkarak affetme, kişiler ve ilişkiler için pozitif doğurguları olan bir güdü ya da kişilik özelliğidir (Berry, Worthington, O’Connor, Parrot & Wade, 2005, s. 185). Affetme sadece negatif duyguların geride bırakılmasıyla değil aynı zamanda suçluya karşı pozitif duygular hissetmeyi başarmakla var olacaktır (Aytan, 2009, s. 114).

“Affetme”, ayrıca intikam duygusunu kontrol altına alarak kişilerin kendilerine ve çevrelerindekiyle bazen fiziksel çoğunluk ise ruhsal olarak zarar vermelerini önler. Sadece hoş bir etki olmanın ötesinde farklı alanlarda birçok yararı olduğu bilinmektedir (McCullough, Pargament, & Thoresen, 2000 s. 9). Kin, öfke gibi duygular kişileri içinde bulundukları anı yaşamaktan alıkoyar. Affetme düzeyleri yüksek kişilerin hem beden hem ruh sağlıklarının hem de sosyal ilişkilerinin daha iyi olduğu bilinmektedir (Sayar, 2008, s. 84-85). Bu sebeple affetmenin faydalarını fiziksel, ruhsal ve ilişkisel olmak üzere farklı kategoride değerlendirebiliriz. Bunların yanında affediciliği kolaylaştıran ve zorlaştıran bazı etmenlerin de olduğu bilinmektedir. Bunlardan bazıları; pişmanlık, affetme, özür, affetmeyi isteme ve fedakârlıktır (Worthington & Diblasio, 1990, s. 219). Zarar sonrası incinen birey affetme kararını alırken ilişkisine verdiği önem, zarar verenin niyeti, daha önceki davranışları ve ihlal durumunu düşünür (Scobie & Scobie, 1998, s. 390). Özür, empati, bağlanma genel olarak affetmeyi kolaylaştıran nitelikler olarak ele alınırken; verilen zararın büyüklüğü ve ruminasyon yani tekrarlayan düşünceler affetmeyi zorlaştırmaktadır (Girard & Mullet, 1997, s. 211). Öte yandan affetmenin her zaman işlevsel bir mekanizma olmadığını ifade edenlerde vardır. Bireyler her hatalarından sonra affedileceklerini biliyorlarsa hata yapma ihtimalleri yüksek olacaktır bu da affedeni zararlı devamlı karşı karşıya bırakan riskli bir durumdur (Worthington, 2005, s. 1). Diğer bir deyişle insanları affetmeye teşvik etmek onları yeniden incinme tehlikesi ile karşı karşıya getirmek olabilir. Partnerlerince olumsuz tutumla karşılaşan kadınların affetme eğilimleri ile kötü giden ilişkiyi devam ettirme arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Katz, Street & Arias, 1997’den akt., Aydın, 2017, s. 12). Buradan yola çıkarak affetmenin her zaman kendiliğinden doğru davranışı getirmeyeceği bilinmelidir. Ayrıca yapılan bir araştırmada olumsuz davranan eşler affedildiğinde aynı davranışı tekrarlama sıklığının affedilmeden öncekinden daha fazla olduğu bulunmuştur. Sürekli zarar veren eşlerle evli olanların daha az sağlıklı oldukları ve evliliklerinde daha az doyum aldıkları bilinmektedir (McNulty, 2010, s. 787). Affedici davranmanın şuan olandan daha iyi sonuçlara götürebilmesi doğru zamanda ve doğru yerde kullanılmasını gerektirir. Bu beceri literatürde “*affetme esnekliği*” olarak karşılık bulur. Affetme esnekliği, affetmeyi işlevsel olarak kullanmayı esas alır. Kişiler affetmeye dair bilgi ve becerilerini esneklikten yararlanarak uygun zaman ve yerde ölçülü olarak kullanır. Birey yaşantılarını doğru değerlendirerek olumsuzluğu minimuma indirerek negatif etkiyi geleceğe taşımaz (Çolak & Koç, 2020: 344). Bireylerin affetme esneklikleri geliştirilerek affetme ve affetmeme arasında sağlıklı karar vermeleri sağlanabilir.

“Affetme”, kültürlerin büyük çoğunluğunda bir erdem olarak ifade edilir. Kültür, affetmeyi motive etmekle kalmayıp sonucunu ve sürecini de etkilemektedir. Toplulukçu toplumlarda affetme motivasyonu uyum ve sosyal iyi oluş; bireyci toplumlarda ise bireysel iyi oluş üzerinden şekillenir. Doğu ülkelerinde kendini affetme geri planda kalmaktadır. Toplumda uyumlu davranma isteği affetmeye teşvik eder (Kadiangandu, Mullet & Vinsonneau, 2001;504). Affetme sürecindeki farklılıklara bakılırsa bireysel toplumlarda terapiler, bireysel baş etme stratejileri kullanılırken toplulukçu toplumlarda ise arabulucular, semboller, törenler, ritüeller, toplumda hatırı sayılır büyükler etkili olmaktadır. Ritüellerde birey olumsuz duygularından tamamen arınamayabilir. İntikamdan ve zarar vereni cezalandırmaktan vazgeçerek barışı sağlama ve toplumsal düzeni koruma esastır (Sandage, Hill SEFAD, 2025; (53): 199-222

& Vang, 2003;567). Kollektif toplumlarda bireyler kişiliklerini sosyal olarak oluştururlar ve grup normları, ilişkiler ve kişilerarası iyi oluş bu süreçte etkindir. Affetme kişilerarası bir ögedir, birey hatanın nedeni olarak başkalarını görmekte ve affederken toplumsal yapılardan etkilenmektedir. Uzlaşma ve affetmenin birlikte ele alınmasından dolayı affetme bireysel alınan bir karardan ziyade toplumsal bir kuraldır. Kişilerin kendilerinden çok diğerleriyle ilişkilerine önem vermeleri kendini affetmeyi geri planda bırakmıştır. Bireyci toplumlardaysa kişilikler oluşturulurken kendi odaklı, bireysel iyi oluşu temel alan yollar takip edilir ve affetme içsel bir süreç olmakla beraber bireysel bir karardır. Hatanın sebebi olarak kendini gösterme ve affetmede bireysel beceriler kullanılmaktadır. Affetme, uzlaşmadan ayrılmıştır ve kişisel yöntemler olarak tercih edilir (Paz, Neto, Mullet, 2008;154-155). Bu bilgilerden hareketle toplulukçu kültürlerde affetmenin bireyci kültürlerle göre daha ön planda olabileceği düşünülebilir.

Affetmeyi gerektirecek durumlar gibi zorlayıcı yaşam olaylarında insanlar diğerlerinin desteğine ihtiyaç duyar. Kimi davranışların olumsuz etkisini azaltması, birçok psikolojik ihtiyaca cevap vermesi ve psikolojik sağlamlığı güçlendirmesi yönüyle sosyal destek, insan hayatında çok kıymetli bir yere sahiptir. Olumsuz deneyimlerle baş etme noktasında gerek duyulan yardımın sağlanması rahatlatıcı bir etki oluşturacaktır. Getirdiği yeni roller, sorumluluklar, uyum gerektiren süreçlerle evlilik, sosyal desteğe ihtiyaç duyulan en kritik dönemlerden biridir. Çiftler evlenmeden önce ve evlilik ilişkilerini devam ettirirken ailelerinden, arkadaşlarından ve çevrelerindeki diğer bireylerden birçok konuda destek alırlar. Kırılmaların, incinmelerin ve affetmelerin olduğu bu karmaşık süreçlerde çevreden destek alabilmek evliliği sürdürmek adına kurtarıcı olabilmektedir. Eşlerin özellikle ailelerinden destek algılıyor olmaları affetmeleri üzerinde etkin bir rol oynayabilir. Sosyal desteğin türü, kimden sağlandığı, yoğunluğu gibi faktörler evlilik yaşantısına yön vermekte ve eşlerin birbirlerini bağışlama davranışlarını etkileyebilir.

Sosyal Destek

Sosyal destek zor durumda olan bireye çevresinden sağlanan çeşitli yardımlar olarak tanımlanmaktadır (Eker & Arkar, 1995, s. 18). Sosyal destek kavramına daha yakından bakacak olursak toplum ya da sosyal yapı içerisinde algıladığımız veya hali hazırda var olan yardımların tümüdür (Sorias, 1988, s. 354). Sosyal destek, kişilerin ihtiyaçlarının karşılanmasına dönük algıları da içerdiği için alınan ve algılanan olmak üzere ikiye ayrılır. Alınan destek hâlihazırda karşılanmış ihtiyaçları ifade ederken algılanan destek, bireylerin yardıma ihtiyaç duyduklarında çevrelerince bu yardımın karşılanacağına olan inançlarıdır (Lepora, Evans, Schneider & Dynamic, 1991, s. 906). Sarason, Levine, Basham ve Sarason (1983, s. 136) bizleri seven, önemseyen, bize güven veren insanların çevremizde var olması ve yardım için hazır olmalarını sosyal destek olarak tanımlar.

Cohen ve Wills (1985, s. 313)'a göre sosyal destek 4 ayrı kategoride incelenmektedir. Bunlar; değer verme, sevgi gösterme, anlayış, korunma, hoşlanma, kabul görme gibi ihtiyaçlara dönük olan *duygusal destek*; maddi yardım, finansal kaynak, çeşitli materyal ihtiyaçların karşılanmaya dönük olan *araçsal destek*; problemi anlamlandırmaya yönelik bilişsel rehberliği de içeren *bilgisel destek* ve günlük hayatta diğerleri ile vakit geçirme, sosyallik, eğlenme, arkadaşlık ve rahatlama ihtiyaçlarına dönük olan *yaygın destek* şeklindedir.

Yapılan çalışmalarda tüm sosyal destek türlerinin kişiler üzerinde olumlu etkileri olduğu ve psikolojik iyi oluş, olumsuz deneyimlerle baş etme, psikolojik ve fizyolojik olarak sağlığı korumada etkili olduğu bulunmuştur (Cohen & Wills, 1985, s. 311). Jang, Haley, Small ve Mortimer (2002, s. 311), yüksek sosyal desteğe sahip olmak hayatta olumsuz yaşam deneyimlerine karşı daha az kırılgan, daha fazla dışadönük olma, sağlığını korumaya yönelik daha fazla girişimde bulunma ve toplamda duygusal olarak daha iyi hissetmekle alakalı olduğunu söylemektedirler. Sosyal ilişkilerinde aktif olan ve

diğerleriyle bağlantısını koparmayanların sorunlarla baş etme kaynaklarına sahip oldukları görülmüştür. Literatüre bakıldığında sosyal desteğin işlevsel birçok yönünün ortaya koyulduğu görülmektedir. Bireylerin gereksinim duyduğu tüm maddi ve manevi ihtiyaçları karşılanarak stres altındaki duruma son verilmesi, rehberlik edilerek sorunların çözümüne destek olunması, yeni fikirler vererek ya da tavsiyelerde bulunarak bireysel gelişimlerinin desteklenmesi ve verilen geri bildirimlerle davranış düzenlemelerinin sağlanması, kriz anında müdahale edebilecek ve olumsuz durumu sonlandıracak güvenin ve yakınlığın sağlanması bunlardan bazılarıdır (Sarason, Levine & Basham, 1983, s. 137).

Kef, Jox ve Habekoth (2000)'e göre algılanan sosyal destek, kişinin diğerleri ile sağlam duygusal bağlara sahip olması ve ihtiyaç duyduğunda kendisine yardım edeceklerine dair bilişsel değerlendirmeleridir. Algılanan sosyal destek, sosyal ağ olarak da ifade edilmektedir. Kişilerin içinde bulundukları sosyal çevre tarafından yeterince desteklenip desteklenmemelerine göre algılanan sosyal destek düzeyleri değişmektedir. Bu sosyal destek, direkt birincil ilişkide olduğumuz aile bireyleri gibi kişiler tarafından sağlandığında bireyler için daha etkili olmaktadır. Bireylerin davranışları aile içinde şekillenir ve belirli ihtiyaçlarla doğan bireyler bu ihtiyaçlarını aile içerisinde karşılar. Sevildiğini, değer verildiğini, ait olduğunu hisseden kişi aynı zamanda aile içinde sosyal hayatta kabul görecektir şekilde davranmayı da öğrenir. Aile bireye birçok konuda destek olur ve hayata dair gerekli rehberliği sağlar (Kızmaz, 2006, s. 53). Yıldırım (1997), sosyal desteğin en çok aileden alındığını belirtmiştir.

Evli çiftler, gerekli rol ve sorumlulukları üstlenmek, birlikte bir hayata uyum sağlamak konusunda desteğe ihtiyaç duyarlar. Rehberlik edebilecek ilk destek kaynağı olarak aile karşımıza çıkar. Doğumundan itibaren yanında olan aile çocuklarını yakından tanır ve gerekli desteği sağlayabilecek konumdadır. Aile tarafından destekleniyor olmak bireyler için oldukça önemlidir. House, Landis ve Umberson (1988, s. 543) bunu: 'Toplumsal ilişkiler geçen zamanla birlikte değişime uğramaktadır. Özellikle evlilik ilişkileri ve aile hayatı bu değişimden büyük pay almaktadırlar. Eşler arası yaşanan sorunlar neticesinde evlilik birliği bozulabilmekte artık bir eşe ya da çocuğa sahip olmama gibi durumlar gözlemlenmekte söz konusu bireylerin destek ve ilişki konusunda eksik hissettikleri görülmektedir. Burada sosyal desteğin önemi karşımıza çıkmaktadır.' şeklinde açıklar.

Eşlerin evlilik hayatına uyum sağlamaları ve bunu sürdürebilmeleri için yakın çevreden destek almaları gerekebilmektedir. Bu süreçle birlikte eşler sahip oldukları sosyal ağ içerisinde özellikle kendi anne babalarından oldukça fazla destek alırlar (Tarkka, Paunonen & Laippala, 2000, s. 20), Ebeveynlik ve sosyal desteğin bireylerin hayatına etkileri incelendiğinde duygusal destek bireyler arası kabul ve onaylanma olarak adlandırılırken araçsal destek anne babaya tecrübe aktarımı, günlük işlerde yardım ve çocuk bakımı anlamına gelmektedir (Mitchell & Trickett, 1980).

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma betimsel tarama modelinin alt dallarından biri olan ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilen nicel bir çalışmadır. Çalışmada kullanılacak olan ilişkisel tarama modeli iki ya da ikiden fazla değişkenin beraber incelendiği ve değişiminin derecesinin belirlendiği bir araştırma modelidir (Karasar, 2018). Çalışmanın evreni halen evli olan ve Konya'da yaşayan genç yetişkinlerden oluşmaktadır. Katılımcılar, Konya ili merkez ilçede yaşayan, 18-40 yaş arası ve şuan evli bulunan rastgele seçilmiş gönüllük esasına göre katılmak isteyen bireylerdir. Örneklem grubu 457 kadın, 180 erkek olmak üzere toplam 637 evli bireyden oluşmaktadır. Bu çalışmanın amacı, evli çiftler arası yaşanan bir incinmede çiftlerin kendi ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin evlilikte affediciliği yordayıp yordamadığını tespit etmektir.

Araştırma verileri 'Kişisel Bilgi Formu', 'Evlilikte Suçu Affetme Ölçeği', 'Öznel Eş / Partner Affediciliği Ölçeği' ve 'Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Evlilikte Suçu

Affetme Ölçeği, Palegari, Regalia ve Fincham (2000) tarafından geliştirilmiş olup Türkçeye uyarlaması Akın, Çolak ve Eroğlu (2012) tarafından yapılmıştır. Toplam 10 madde, dargınlık/kaçınma ve bağışlama olmak üzere 2 alt boyuttan oluşur. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları dargınlık-kaçınma için .79 ve .83, bağışlama için ise .80 ve .76'dır. Öznel Eş/ Partner Affediciliği Ölçeği Gülgün ve Özbay (2018) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek partnerlerince affedildiğini hissetme düzeyini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre tek faktörlü olduğu bulunmuştur. En düşük madde yükü .31, en yüksek madde yükü .81'dir. Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Aileden Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ise Procidano ve Heler'in (1983) tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlamasını Eskin (1993)'in yaptığı ve Yıldırım (1997)'in tekrar ele alarak son halini verdiği ölçeğin Cronbach Alfa değeri .93, güvenirlik .90 ve iç tutarlılık .76-.85 aralığındadır. Araştırmadan toplanan veriler SPSS 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

İstatistiksel analizlere başlamadan önce kullanılacak ölçekler için geçerlik ve güvenirliğin sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmek için normallik sınaması, iç tutarlılık ve faktör analizleri yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov değeri ve Çarpıklık-Basıklık değerleri incelenerek normallik varsayımı sınanmıştır. Güvenirlik için Cronbach Alfa katsayılar incelenmiş ve ölçeklerin iç tutarlılığı yeterli bulunmuştur.

Bu çalışmayı yürütmeye başlamadan önce araştırmada kullanılacak ölçek ve formların uygunluğuna dair Etik Kurul Onayı alınmıştır. 29.12.2021 tarihli T. C. Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Toplantı ve Karar Tutanağı ile birlikte uygulanacak tüm formların yayın etiği ve bilimsel araştırma açısından uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir

Tablo 1. Ölçeklerin Normallik Testi

Değişkenler	X	SS	Min-Max	Çarpıklık	Basıklık
ESAÖ-Dargınlık/Kaçınma	17,22	7,481	6,00-36,00	,403	-,486
ESAÖ-Bağışlama	13,43	5,098	4,00-24,00	-,138	-,539
AASD	20,81	6,825	13,00-39,00	,911	-,123
ÖEPA	85,03	20,928	29,00-121,00	-,383	-,579

Tablo 1 incelendiğinde Çarpıklık ve Basıklık değerlerinin -1,5 ve 1,5 aralığında yer aldığı, verilerin normal dağılım sergilediği görülmektedir. Bu nedenle parametrik testler kullanılarak analizler yapılmıştır. Ölçeklerle ilgili geçerli koşulların sağlandığı test edildikten sonra istatistiki işlemlere geçilmiştir. Araştırmadaki demografik değişkenlerin ikili gruplarla karşılaştırılmasında Bağımsız Örneklem T-Testi, üç ve daha fazlası grubun karşılaştırılmasında ise One-way ANOVA testi ve farklılıkların analizi içinse LSD testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi görmek için Korelasyon analizi yapılmış ve anlamlılık için hata değeri 0.05 olarak kabul edilmiş ($p < 0.05$) altında kalan değerler anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın Bulguları

Tablo 2. Demografik Özellikleri Dağılımları

Kişisel Bilgiler	F	%
Cinsiyet		
Kadın	457	71,7
Erkek	180	28,3

Yaş	18-23	18	2,8
	24-29	205	32,2
	30-35	243	38,1
	36-40	171	26,8
Gelir Durumu	İyi	133	20,9
	Orta	401	63,0
	Yetersiz	103	16,2
Yetiştirdiği Aile Ortamı	Çekirdek Aile	394	61,9
	Geniş Aile	243	38,1
Evlilik Şekli	Tanışık Anlaşarak	401	63,0
	Görücü Usulü	236	37,0
Çocuk Sayısı	Çocuk Yok	150	23,5
	1	136	21,4
	2	181	28,4
	3	128	20,1
	4	32	5,0
	4 +	10	1,6
Evlilik Süresi	0-3	169	26,5
	4-7	122	19,2
	8-11	95	14,9
	12-15	151	23,7
	15+	100	15,7
Yapılan Evlilik Sayısı	İlk	613	96,2
	İkinci	24	3,8
Eğitim Durumu	Okur-yazar Değil	5	0,8
	İlkokul	68	10,7
	Ortaokul	89	14,0
	Lise	90	14,1
	Lisans	308	48,4
	Lisansüstü	77	12,1

Tablo 2 incelendiği zaman araştırmaya katılanların %71,7'si kadın %28,3'ü ise erkeklerden oluşmaktadır. Yaşa göre katılımcılar en fazla %38,1 ile 30-35 yaş arasında yer almışlardır. Katılımcıların %2,8'i 18-23 yaş arası, %32,2'si 24-29 arası ve %26,8'i ise 36-40 yaş arasında yer almaktadır. Katılımcılarda %20,9'u aylık gelir durumunun iyi %63,0'ü orta düzeyde ve %16,2'si gelirlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Yetiştikleri aile ortamı konusunda katılımcıların 61,9'u çekirdek, %38,1'i ise geniş ailede büyüdüklerini ayrıca %63,0'ü tanışarak evlendiği %37,0'si ise görücü usulü evlendiği ifade etmiştir. Katılımcıların neredeyse tamamının (%96,2) ilk evliliklerini sürdürdükleri yalnızca %3,8'i ikinci evliliği olduğu görülmüştür. Evliliklerinde 0-3 yıldır evli olanlar katılımcıların %26,5'ini, 4-7 yıldır evli olanlar %19,2'sini, 8-11 yıldır evli olanlar %14,9'unu, 12-15 yıldır evli olanlar %23,7'sini ve 15 yılın üzerinde evli olanlar ise %15,7'sini oluşturmaktadır. Henüz çocuğu olmayanlar %23,5, tek çocuğu olanlar %21,4, iki çocuğu olanlar %28,4, üç çocuğu olanlar %20,1, dört çocuk sahibi olanlar %5,0 ve dörtten fazla çocuğu olanlar %1,6'dır. Eğitim durumlarına bakıldığında katılımcıların neredeyse yarısının %48,4 ile lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Aile Desteğine Yönelik İfadelerin Dağılımları

İfadeler		F	%
Evlilikteki Problemler En Çok Kimlerle Paylaşılmış	Eş	314	49,3
	Anne	48	7,5
	Baba	5	0,8
	Abi, abla ya da kardeş	78	12,2
	Arkadaş, komşu, kardeş, tanıdık	105	16,5
	Diğer Kişilerle	8	1,3
	Kimseyle Paylaşmam	79	12,4
Eş, Suçlu Olduğu	Evliliğe Destek-Eşi Affetme	420	65,9
Durumlarda Aile Nasıl	Durumu Dinleyip Fikir Belirtmeden	158	24,8
Tepkiler Verir	Eşi Suçlayan-Affetmeyi Engelleyen	59	9,3
Evlilikle İlgili Problemleri Ne Ölçüde Aile İle Paylaşılır	Hiçbir Zaman	64	10,0
	Ara Sıra	66	10,4
	Bazen	150	23,5
	Genellikle	173	27,2
	Her Zaman	184	28,9
Aileden Ne Ölçüde Destek Alınır	Hiçbir Zaman	141	22,1
	Ara Sıra	112	17,6
	Bazen	181	28,4
	Genellikle	116	18,2
	Her Zaman	87	13,7
Aile Desteği ile Eşi Affetme	Evet	192	30,1
	Hayır	445	69,9
Ailenin Eş Affetmeye Engeli	Evet	52	8,2
	Hayır	585	91,8

Tablo 3'e bakıldığında katılımcıların aile desteğine yönelik ifadelere verdiği yanıtlar görülmektedir. Evliliklerinde problemleri en çok kimlerle paylaştıkları sorulduğunda %49,3'lük oranla en çok eşlerle, daha sonra %16,5'lik oranla arkadaş, tanıdık, komşu vs. ile paylaşıldığı görülmüştür. Bunları sırayla kardeşler %12,2 ve anneler %7,5 takip etse de kimseyle paylaşım yapmadığını belirtenlerin oranı %12,4 olmuştur. Babaları ile paylaşım yapanların oranı ise %0,8 ile sınırlı kalmıştır. Evliliklerine dair sorunlarını paylaşmamayı tercih edenlerin sayısı babaları ile paylaşmayı tercih edenlerden daha fazladır. Katılımcıların bulundukları yaş itibarıyla çocuk yetiştirme süreçlerinde daha çok annenin aktif olması, anne ile daha çok vakit geçirme ve daha yoğun paylaşımlar ilerleyen süreçlerde de baba ile kurulan iletişimin çoğunlukla sınırlı kalıyor olmasına sebep olabilir. Kültürel dokular, evlilikle ilgili olan sorunların baba ile paylaşılmasını engelliyor olabilir.

Ailelerin genel olarak çocuklarını evliliklerini sürdürme üzerinde yönlendirdikleri ve bu yönde destek verdikleri düşünülmektedir. Tablo verilerine bakıldığında bunu doğrular nitelikte bulgulara rastlanmıştır. Katılımcıların eşleri suçlu olduğunda ve bunu aileleri ile paylaştıklarında ailelerinin verdiği tepkilere bakılmış ve 65,9'u ailesinin evliliği destekleyen ve eşi affedecek şekilde yönlendirmeler yaptığını belirtmiştir. %24,8'nin ailesi tarafsız kalırken 9,3'ünün ailesinin eşini suçlayan ve affedici davranmayı engelleyecek şekilde tepkiler verdiği görülmüştür. Yapılan araştırmalarda çevredekilerin affetmeye dönük teşviklerinin affediciliği arttırdığı bulunmuştur (Gigard & Mullet, 1997). İlişkilerin affetme yoluyla sürdürülmesi aynı zamanda sosyal desteği de devam ettirmektedir (Karremans & Van Lange, 2004, s.207).

Evlilikle ilgili problemlerin genel olarak aileler ile paylaşıldığı görülse de çiftlerin ailelerinden yeterli düzeyde destek alamadığı görülmektedir. Ailelerinden destek alarak eşini affedenlerin oranı %30,1 ile sınırlı kalmıştır. Aileler, evliliği sürdürmeye ve eşi affetmeye dönük tepkiler verseler de bu konudaki destek evli çiftler için yeterli bulunmamıştır. Öte yandan ailesinin eşini affetmesini engelleyen kişilere bakıldığında sonuçlar beklenenin dışında değildir. Katılımcıların yalnızca %8,2'si ailesinin eşini affetmesini engellediğini belirtmiştir. Çiftlerin evlilikleri sürdürüyor olmaları anne-babaları için değerlidir çünkü boşanma süreçleri onlar için de yeni yükümlülükler doğurabilmektedir. Bu sebeple evlilik ilişkisi içerisinde eşlerin birbirlerini affetmeleri destekleniyor olabilir. Aynı zamanda affetme sadece aileler ve sosyal gruplar için değil barışı sürdürme, toplumsal uyumu koruma için de işlevseldir bu sebeple yakın çevre tarafından destekleniyor görülmektedir (McCullough, 2000).

Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular

Tablo 4. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliği ile Evlilik Sırası T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	Ss	t testi		
					t	Sd	P
ESAÖ-Dargınlık/Kaçınma	İlk	613	2,82	1.23	-3.766	635	.000
	İkinci	24	3,79	1.43			
ESAÖ-Bağışlama	İlk	613	3,39	1.28	-.094	635	.925
	İkinci	24	3,41	1.29			
AASD	İlk	613	1,59	.50	-5.057	635	.000
	İkinci	24	2,13	.60			
ÖEPA	İlk	613	3,40	.82	2.891	635	.004
	İkinci	24	2,90	.101			

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların kaçınıcı evliliklerini sürdürdükleri ile evlilikte suçu affetme dargınlık/kaçınma boyutunda ($t[635]=-3.766$; $p<.05$) farklılaşmanın olduğu görülmektedir. İkinci evliliğini sürdüren çiftlerin ($X=3,79$) ilk evliliğini sürdürenlere göre ($X=2,82$) dargınlık/kaçınma puanları daha yüksektir. Evlilikte suçu affetme bağışlama puanları ise ilk evlilik ya da ikinci evliliğe göre farklılaşmamaktadır ($t[635]=-.094$; $p>.05$). Çiftlerin affedicilikleri de yaptıkları evlilik sayısına göre değişmemektedir. Aileden algılanan sosyal destek açısından bakıldığında farklılıklara rastlanmıştır ($t[635]=-5.057$; $p<.0$). İkinci evliliğini yapanlar ($X=2,13$) ilk evliliğini yapanlara göre ($X=1,59$) ailelerinden daha fazla destek aldıklarını belirtmişlerdir. İkinci evliliğini sürdüren çiftlerin evliliklerini korumak için ailelerinden daha fazla destek aldıkları söylenebilir. Benzer şekilde ailelerinin de tekrardan kurulan yeni aile birliğini korumak için daha fazla destek oldukları düşünülebilir ya da ikinci evliliğini yapmış bireyler ailelerinden daha fazla destek aldıkları için de daha dargın/kaçıncı olabilirler. Destek mekanizmalarının yokluğunda bireyler dargın olsalar dahi daha affedici olabilmektedir. Burada bireylerin destek algılıyor olmaları bağışlayıcılık puanlarını düşürmüş görünmektedir.

Ayrıca Öznel/eş partner affedicilik puanları söz konusu olduğunda da farklılıklara rastlanmıştır ($t[635]=2.891$; $p<.05$). İlk evliliklerini sürdüren çiftlerin ($X=3,40$) ikinci evliliklerini sürdürenlere ($X=2,90$) göre eşleri tarafından affedildiklerine yönelik algılarının daha güçlü olduğu görülmektedir. İkinci evliliğini yapmış katılımcılar, ilk evliliklerini sonlandırma süreçlerinden de yola çıkarak eşlerinin kendilerini affettiği fikrine biraz daha uzak kalmış olabilirler. Ayrıca ebeveynlerince desteklenen bireylerin affetme konusunda daha başarılı olduklarını Wright, Turner ve McCarty, (2017) de doğrulamaktadır.

Tablo 5. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliği ile Aileden Destek Alma T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	Sd	P
ESAÖ-	Evet	191	3,27	.912	5.545	635	.000
Dargınlık/Kaçınma	Hayır	445	2,68	.996			
ESAÖ-	Evet	191	3,85	1.31	6.082	635	.000
Bağışlama	Hayır	445	3,19	1.19			
AASD	Evet	191	1,60	0.52	-.554	635	.580
	Hayır	445	1,62	0.52			
ÖEPA	Evet	191	3,17	0.87	-4.226	635	.000
	Hayır	445	3,47	0.80			

Tablo 5’de katılımcıların evlilikte suçu affetme dargınlık/kaçınma ve bağışlama ortalamalarının daha önce ailelerinden destek alarak eşlerini affedip affetmediklerine göre farklılaştığı görülmüştür ($t[635]=5.545$; $p<.05$). Eşlerini affetme konusunda ailelerinden destek alarak affedici davranan çiftlerin, eşlerine karşı daha dargın oldukları ($X=3,27$) ve daha fazla kaçınma içeren davranışlar sergiledikleri bulunmuştur. Buna karşın algılanan aile desteği ile affedicilik oranları artmış ($X=3,85$) daha fazla bağışlama yaşantısı deneyimlemişlerdir. Affetmeye hazır olmama ya da affetme için gerekli zaman ve koşulların sağlanmaması gibi sebeplerle aile desteği ile affedici davranan bireylerin eşlerine hala kırgın oldukları söylenebilir. Sosyal desteğe sahip bireylerin kolaylıkla dargın davranabildikleri ve dargın hissetmelerine rağmen affedici davrandıkları söylenebilir. Ailelerinden algıladıkları sosyal destek açısından bir farklılaşmaya rastlanmasa da ($t[635]=-0.554$; $p>.05$) eş affediciliği toplam puanı açısından farklılaştıkları görülmüştür ($t[635]=-4.226$; $p<.05$). Ailelerinden destek alarak eşlerini affetmiş olan bireylerin ($X=3,17$) diğerlerine göre ($X=3,47$) eşi tarafından affedildiğine yönelik algıları daha düşük bulunmuştur.

Tablo 6. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliği ile Ailenin Eşi Affetmeyi Engelleyip Engellemediği T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	Sd	P
ESAÖ-	Evet	191	3,98	1.14	6.950	635	.000
Dargınlık/Kaçınma	Hayır	585	2,75	1.22			
ESAÖ-	Evet	52	3,48	1.07	.640	65,153	.524
Bağışlama	Hayır	585	3,38	1.30			
AASD	Evet	52	1,96	.56	5.094	635	.000
	Hayır	585	1,58	.50			
ÖEPA	Evet	52	2,97	.69	-3.713	64,851	.000
	Hayır	585	3,42	.84			

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların evlilikte suçu affetme dargınlık/kaçınma boyutu ortalamalarının daha önce ailelerinin eşlerini affetmeye engel olup olmadığına göre farklılaştığı görülmüştür ($t[635]=6.950$; $p<.05$). Daha önce ailesi tarafından eşinin affetme konusunda engellenen eşlerin ($X=3,98$) diğerlerine göre ($X=2,75$) eşlerine karşı daha dargın ve daha kaçınmacı davranışlar sergiledikleri bulunmuştur. Affetmeyi engelleyecek şekilde çiftleri yönlendiren ailelerin çocukları evliliklerinde eşlerine karşı daha dargın ve daha kaçınmacı davranmaktadır. Bağışlama puanlarında ise farklılaşmaya rastlanmamıştır ($t[635]=-0.524$; $p>.05$). Çiftler dargın hissetseler de affedici davranabilmektedirler bu sebeple dargınlık puanları artsa da bağışlama oranı değişmemiş olabilir.

Ailelerinin eşlerini affetmelerine engel olduğunu dile getiren çiftlerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek puanlarının ($X=1,96$) diğerlerine göre ($X=1,58$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Affetmeye engel olacak yönde de olsa ailelerin verdikleri tepkiler korumacı bir yaklaşım çerçevesinde ele alınmış ve sosyal destek olarak değerlendirilmiş olabilir. Eş affedicilik puanlarına bakılacak olursa aileleri tarafından eşlerini affetmeleri engellenmemiş çiftlerin ($X=3,42$) diğerlerine göre ($X=2,97$) eş tarafından affedildiği algısının daha yüksek olduğu görülmüştür. Beklendiği üzere aileler affediciliğe engel olmamışsa eşlerin affedildiğine dönük algısının yüksek olduğunu görülür. Bağışlanmanın desteklenmediği bir süreçte eşlerden biri diğerinin kendisini affettiği hissini daha az yaşıyor olabilir.

Tablo 7. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliğinin yaşa göre ANOVA sonuçları

	Yaş	N	X	Ss	F	p	Anlamlılık
Dargınlık/ Kaçınma	18-23	18	3,75	1.63	3,869	.009	1-2,1-3,1-4
	24-29	205	2,84	1.21			
	30-35	243	2,90	1.30			
	36-40	171	2,72	1.16			
	Toplam	637	2,85	1.25			
Bağışlama	18-23	18	3,15	1.29	2,061	.104	-
	24-29	205	3,26	1.21			
	30-35	243	3,39	1.30			
	36-40	171	3,57	1.32			
	Toplam	637	3,39	1.28			
Aileden Algılanan Sosyal Destek	18-23	18	1,81	0.77	5,149	.002	-2,3-2,3-4
	24-29	205	1,52	0.51			
	30-35)	243	1,61	0.51			
	36-40	171	1,71	0.49			
	Toplam	637	1,61	0.52			
ÖEPA	18-23	18	3,14	0.89	1.856	.136	-
	24-29	205	3,48	0.74			
	30-35)	243	3,33	0.89			
	36-40	171	3,36	0.84			
	Toplam	637	3,38	0.83			

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların dargınlık/kaçınma puanlarının yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F=3,869$; $p<0.05$). Hangi yaşlar arasında farklılık olduğunu öğrenmek için LSD testi uygulanmıştır. Testin sonuçlarına göre 18-23 yaş arasındaki bireylerin dargınlık/kaçınma puanları ($X=3,75$) diğer tüm yaşlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Yani evliliklerinin ilk yıllarında bireyler birbirlerine daha dargın olma ve daha kaçınmacı davranma eğiliminde olmaktadır. Bunun sebepleri arasında birlikte yaşamaya alışma, yeni düzene uyum ve evlilikle birlikte eklenen sorumluluklar olabilir. Yaşın getirdiği olgunluklar, çatışma çözme becerilerindeki gelişmeler ve eşlerin birbirlerini daha iyi tanımaya başlamasıyla ilerleyen yıllarda evliliklerde daha az kırgınlıklara rastlanıyor olabilir.

Katılımcıların yaşlarına göre ESAÖ bağışlama puanlarının değişmediği görülmüştür ($F=2,061$; $p>0.05$). Yaşa göre çiftlerin dargınlık seviyesi değişse de affetme seviyeleri değişmemektedir. Deneyimlenen üzücü olaylarla bağlantılı olan ve bu olayların her yaşta yaşanabiliyor olmasıyla bağışlamanın yaşa göre değişmediği söylenebilir.

Katılımcıların yaşlarına göre ailelerinde algıladıkları sosyal destek farklılaşmaktadır ($F=5,149$; $p<0.05$). Bu farklılığa ilişkin detayları öğrenmek için LSD testi uygulanmıştır. 36-40 yaş arası grup ($X=1,71$); 24-29 yaş ($X=1,52$) ve 30-35 yaş ($X=1,61$) yaş arası gruba göre ailelerinden daha fazla destek almaktadırlar. Çocuk sayısının artması, sağlık problemleri, ilerleyen yaşlarla birlikte aileye yakınlaşmaya geri dönüş gibi sebepler aileden algılanan sosyal desteğin evliliğin ilerleyen yıllarında arttığı söylenebilir. Ayrıca 18-23 yaş arası grup ($X=1,81$) diğer tüm yaş aralıklarına göre ailelerinden daha fazla destek algılamaktadırlar. Bunun sebepleri arasında evlilik gibi yeni bir düzenin kurulması sürecinde ailenin her alanda desteğine ihtiyaç duyulması ya da ailelerin deneyimlerinden yararlanma gösterilebilir. Katılımcıların yaşlarına göre ÖEPA puanlarının değişmediği görülmüştür ($F=1,856$; $p>0.05$). Eşlerinin kendilerini affettiği düşüncesi tüm yaş grubundaki çiftler için benzer bulunmuştur.

Yapılan çalışmalarda; Ayten (2009), Sevinç (2020), Kuşçu (2019) ve Gümüşçağlayan ve Sevi-Çakar (2023) de affediciliğin yaşa göre değişmediğini belirtmişlerdir. Ancak Yaman-Akpınar ve Altunsu-Sönmez (2019) ise dargınlık/kaçınma yaşa göre değişirse de bağışlamanın değiştiğini, 20-29 yaş grubunun 50 yaş ve üzerine göre daha affedici olduğunu bulmuşlardır. Daha geniş yaş aralığının karşılaştırıldığı çalışmalarda yaşla birlikte affediciliğin arttığı (Uysal, 2015, Asıcı ve Karaca 2014, Worthington, 2005; Girard ve Mullet, 1997) ya da azaldığı görülse de (Kara, 2009) genç yetişkinlerin yer aldığı bu çalışmada 18-40 yaş arasında bir farklılığa rastlanmamıştır. Kırhallı-Gök ve Ilgar (2020), yaşa göre sosyal desteğin değişmediğini belirtmiştir.

Tablo 8. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliğinin çocuk sayısına göre ANOVA sonuçları

	Çocuk Sayısı	N	X	Ss	F	P	Anlamlılık
Dargınlık/ Kaçınma	0	150	2,75	1.16	2,135	.060	-
	1	136	3,06	1.24			
	2	181	2,96	1.32			
	3	128	2,74	1.27			
	4	32	2,46	1.01			
	4+	10	2,58	1,59			
	Toplam	637	2,85	1.25			
Bağışlama	0	150	3,20	1.19	2,335	.041	4-1;5-1
	1	136	3,43	1.12			
	2	181	3,29	1.30			
	3	128	3,56	1.45			
	4	32	3,75	1.29			
	4 +	10	4,02	1,60			
	Toplam	637	3,39	1.28			
Aileden Algılanan Sosyal Destek	0	150	1,51	0.49	4,650	.000	3-2;1 4-2;1
	1	136	1,51	0.48			
	2	181	1,73	0.56			
	3	128	1,68	0.51			
	4	32	1,62	0.40			
	4 +	10	1,70	0.55			
	Toplam	637	1,61	0.52			

	0	150	3,58	0.74			
ÖEPA	1	136	3,25	0.84			
	2	181	3,30	0.83	2,838	.015	1-2;3;4
	3	128	3,35	0.89			
	4	32	3,46	0.83			
	4 +	10	3,55	1.01			
	Toplam	637	3,38	0.83			

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların çocuk sayılarına göre ESAÖ Dargınlık/Kaçınma puanlarının farklılaşmadığı görülmüştür ($F=2,135; p>0.05$). Çiftlerin birbirlerine olan dargınlıkları çocuğa sahip olup olmama ya da çocuk sayısına göre değişmemektedir. Katılımcıların çocuk sayılarına göre ESAÖ Bağışlama puanlarının ise farklılaştığı görülmüştür ($F=2,335; p<0.05$). 3 çocuk ($X=3,56$) ya da 4 çocuğa sahip olanlar ($X= 3,75$) henüz çocuğu olmayan ($X=3,20$) çiftlere göre daha affedici bulunmuşlardır. Çocuk sayısı artmasına bağlı olarak çiftlerin evliliği sürdürmek isteği ve evliliğe yapılan yatırımlar, çevrenin evli kalmaya dönük destekleri gibi faktörlerin de etkisi ile affediciliklerinin arttığını söyleyebiliriz. Altıntaş (2019) da yürüttüğü çalışmada benzer sonuçlara ulaşarak 2 ve daha fazla çocuk sahibi olan çiftlerin, 1 çocuğu olan ya da çocuğu olmayanlara göre daha affedici olduğunu söylemiştir. Yaman-Akpınar ve Altınsu-Sönmez (2019) ve Kuşçu (2019) ise sahip olunan çocuk sayısına göre affediciliğin değişmediğini bulgulamıştır.

Aileden algılanan sosyal desteğin çocuk sayısına göre farklılaştığı görülmüştür ($F=4,65; p<0.05$). 2 çocuğu ($X=1,73$) ya da 3 çocuğu ($X=1,68$) olanlar 1 çocuk ($X=1,51$) ya da çocuk sahibi olmayanlara ($X=1,51$) göre ailelerinde daha fazla destek algılamaktadırlar. Bireylerin sahip oldukları çocuk sayısı arttıkça çocukların bakımı ve yetiştirilmesi gibi birçok faktörün etkisi ile ihtiyaçlar doğrultusunda ailelerden algıladıkları sosyal desteğin de arttığı söylenebilir. Cıbık (2019) da çalışma bulgularına benzer olarak çocuklu çiftlerin ailelerinden daha fazla destek algıladıklarını belirtirken, Çelik (2016) ve Yüceol (2016) çocuk sahibi olmayan çiftlerin daha fazla sosyal destek algıladıklarını belirtmişlerdir.

Evlilikte affediciliğin sahip olunan çocuk sayısına göre değiştiği görülmüştür ($F=2,838; p<0,05$). LSD testi sonuçlarına göre henüz çocuğu olmayan çiftlerin ($X=3,58$) 1çocuk ($X=3,25$), 2 çocuk ($X=3,30$) ya da 3 çocuğu ($X=3,35$) olanlara göre affedildiği düşüncesine daha fazla sahip oldukları bulunmuştur. Çocuk bakımı ve yetiştirme konusunda eşlerin ortak bir payda da buluşması gerektiğinden çocuk sayısındaki artış bazı problemleri beraberinde getirmekte ve affedildiği düşüncesini azaltmaktadır. Altıntaş (2019)'un yaptığı çalışmada benzer olarak 2 ve daha fazla çocuğu olanların, 1 çocuğu olan ya da çocuk sahibi olmayanlara göre eşlerine karşı daha fazla kin tutma ve intikam alma eğiliminde oldukları bulunmuştur. Bu gibi düşünceler affedildiği fikrini etkiliyor olabilir. Yaman Akpınar ve Altınsu Sönmez (2019) yürüttükleri çalışmada çocuk sahibi olmayan çiftlerin 1 ya da 2 çocuğu olanlara göre daha uyumlu ilişkilere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak çocuk sayısı arttıkça çiftler arası uyumun zorlaşması ile affedildiğini düşünme azalmaktadır.

Tablo 92. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliğinin problemleri kimlerle paylaştığına göre ANOVA sonuçları

	Paylaşım	N	X	Ss	F	p	Anlamlılık
Dargınlık/ Kaçınma	Eş	314	2,48	1.06	14.794	.000	2-1;3-1;3-4;3- 6;4-1; 5-1;5-6 6-1;
	Anne	48	3,34	1.37			
	Baba	5	4,06	1.48			
	Abi, abla, kardeş	78	2,94	1.17			
	Ark. tanıdık komşu	105	3,46	1.33			
	Kimseyle	79	2,97	1.29			
	Toplam	629	2,84	1.24			
Bağışlama	Eş	314	3,32	1.27	1.117	.350	-
	Anne	48	3,25	1.19			
	Baba	5	3,30	1.47			
	Abi, abla, kardeş	78	3,67	1.30			
	Ark. tanıdık, komşu	105	3,28	1.22			
	Kimseyle	79	3,47	1.43			
	Toplam	629	3,38	1.28			
Aileden Algılanan Sosyal Destek	Eş	314	1,54	0.48	9.148	.000	5-1;5-2 5-4 6-1;6-2, 6-4;6- 5
	Anne	48	1,47	0.51			
	Baba	5	1,67	0.46			
	Abi, abla, kardeş	78	1,55	0.46			
	Ark. tanıdık, komşu	105	1,75	0.55			
	Kimseyle	79	1,91	0.58			
	Toplam	629	1,62	0.52			
ÖEPA	Eş	314	3,69	0.68	19.454	.000	1-2;1-3; 1-4;1-5; 1-6
	Anne	48	3,26	0.76			
	Baba	5	2,75	0.82			
	Abi, abla, kardeş	78	3,22	0.81			
	Ark. tanıdık, komşu	105	3,03	0.89			
	Kimseyle	79	3,00	0.89			
	Toplam	629	3,39	0.83			

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların ESAÖ-dargınlık/kaçınma puanlarının problemlerini kimlerle paylaştıklarına göre farklılaştığı görülmüştür ($F=14.794$; $p<0.05$). LSD testi sonuçlarına göre problemlerini en çok annesi ile paylaşanlar ($X=3,34$), eşiyle paylaşanlara ($X=2,48$) göre eşine daha dargın bulunmuşlardır. Problemlerini babasıyla paylaşanlar ($X=4,06$) eşiyle paylaşan ($X=2,48$), abi, abla, kardeşle ($X=2,94$) paylaşanlara ve kimseyle paylaşmayanlara ($X=2,97$) kıyasla eşine daha dargındır. Babayla paylaşım çok sınırlı olsa da büyük ölçüde diğerlerinden farklı olarak eşe daha fazla kırgın olmaya sebep olmaktadır.

Abi, abla, kardeşle paylaşanlar ($X=2,94$) eşiyle ($X=2,48$) paylaşanlara göre daha dargındır. Problemlerini arkadaş, tanıdık, komşu vs. ile paylaşanlar ($X=3,46$); eşiyle ($X=2,48$) paylaşan ve kimseyle paylaşmayanlara kıyasla ($X=2,97$) daha dargın bulunmuşlardır. Kimseyle paylaşmayanlar ($X=2,97$), eşiyle ($X=2,48$) paylaşanlara kıyasla daha dargındır. Kimseyle paylaşım yapmamak ifade edilmemiş duygular ya da çözüm önerilerinde yoksun kalma gibi sebeplerle dargınlığı artırıyor olabilir. Özetle, evlilikte yaşanan bir problemin eş dışında başkaları ile paylaşılması -özellikle anne ve baba- eşe olan kırgınlığı arttırmaktadır. Katılımcıların ESAÖ-Bağışlama puanlarının problemleri kimlerle paylaştığına

göre farklılaşmadığı görülmüştür ($F=1.117$; $p>0.05$). Dargınlık kimlerle paylaşım yapıldığına göre değişse de bağışlama değişmemiştir. Yani çiftler dargın olsalar dahi bağışlayıcı davranıyor görünmektedir.

Katılımcıların problemlerini kimlerle paylaştıklarına göre aileden algıladıkları sosyal desteğin farklılaştığı görülmüştür ($F=9.148$; $p<0.05$). LSD testi sonuçlarına göre problemlerini arkadaş, tanıdık, komşu vs. ile paylaşanlar ($X=1,75$) ya da problemlerini kimseyle paylaşmayanlar ($X=1,91$); eş ($X=1,54$), anne ($X=1,47$) ve abi, abla ya da kardeş ($X=1,55$) ile paylaşanlara göre ailelerinden daha fazla sosyal destek algılamaktadırlar. Çiftler problemlerini aileleri ile daha yoğun olarak paylaşırsalar da aynı oranda destek almadıklarını düşünmektedirler. Burada alınan desteğin niteliğinin ön plana çıktığı düşünülebilir. Katılımcılar aile dışındaki yakınlarla yapılan paylaşımlar ya da problemleri kimseye anlatmama durumlarında daha fazla destek algıladıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların problemlerini kimlerle paylaştıklarına göre ÖEPA puanlarının farklılaştığı görülmüştür ($F=19.454$; $p<0.05$). LSD testi sonuçlarına göre problemlerini eş ile paylaşanların ($X=3,69$); anne ($X=3,26$), baba ($X=2,75$), abi, abla ya da kardeş ($X=3,22$), arkadaş, komşu, tanıdık vs. ($X=3,03$) paylaşanlardan ve kimseyle paylaşmayanlardan ($X=3,00$) daha fazla eşleri tarafından affedildiklerine inandıkları görülmüştür. Problemleri eş ile konuşmak diğer kişilerle konuşmaktan eş tarafından affedildiği düşüncesini daha fazla desteklemektedir. Evliliğe dair problemleri öncelikle eşin kendisi ile paylaşmak dargınlığı ve kaçınmayı azalttığı gibi eş tarafından affedildiği fikrini de kuvvetlendirmektedir.

Tablo 10. Evlilikte Affedicilik, Aileden Algılanan Sosyal Destek, Öznel/Eş Partner Affediciliğinin aile tepkilerine göre ANOVA sonuçları

	Aile tepkisi	N	X	Ss	F	P	Anlamlılık
Dargınlık /Kaçınma	(1)	420	2,74	1.23	20.613	.000	3-2;3-1
	(2)	158	2,81	1.21			
	(3)	59	3,82	1.14			
	Toplam	637	2,85	1.25			
Bağışla- ma	(1)	420	3,40	1.32	,102	.903	-
	(2)	158	3,35	1.25			
	(3)	59	3,42	1.11			
	Toplam	637	3,39	1.28			
A.A.Sosy al Destek	(1)	420	1,55	0.48	22.542	.000	2-1;3-2,3-1
	(2)	158	1,64	0.51			
	(3)	59	2,01	0.60			
	Toplam	637	1,61	0.42			
ÖEAP	(1)	420	3,48	0.79	13,850	.000	1-2;1-3;2-3
	(2)	158	3,28	0.86			
	(3)	59	2,91	0.85			
	Toplam	637	3,38	0.83			

Tablo 10'da aile tepkileri rakamlarla gösterilmiştir. Burada 1=Evliliği destekleyici ve eş affetmeye yönelik, 2= sadece dinleyerek fikir vermeden ve 3= Eşi suçlayıcı ve affetmeyi engelleyici anlamına gelmektedir.

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların ESAÖ-Dargınlık/kaçınma puanlarının ailenin verdiği tepkilere göre farklılaştığı görülmüştür ($F=20.613$; $p<0.05$). LSD testi sonuçlarına göre evliliği ile ilgili problemleri ailesi ile paylaşan ve 'eşini suçlayacak ve affetmeyi engelleyecek' yönde tepkiler alan bireylerin ($X=3,82$) eş karşı affedici davranmaya yönlendiren ailelerden ($X=2,74$) ya da tepkisiz kalan

ailelerden ($X=2,81$) daha fazla eşlerine dargın oldukları görülmüştür. Yani evlilik ilişkisi içinde çiftlerin herhangi birinin ailesi karşı tarafı suçlayıcı ve affetmeyi engelleyici tepkiler verirse eşler bundan etkilenerek daha dargın ve kırgın olmaktadır. Katılımcıların ESAÖ-Bağışlama puanlarının ailenin verdiği tepkilere göre farklılaşmadığı görülmüştür ($F=.102$; $p>0.05$). Dargınlık ailenin verdiği tepkilerden etkilense de bağışlamanın değişmiyor olması çiftlerin dargın olsalar dahi affedici davrandıkları ya da affettiklerini gösteriyor.

Katılımcıların ailelerinin verdiği tepkilere göre ailelerinden algıladıkları sosyal desteğin ise farklılaştığı görülmüştür ($F=22.542$; $p<0.05$). LSD testi sonuçlarına göre çiftlerin aileleri ile problemlerini paylaştıklarında sadece dinleyip fikir belirtmeyen aileleri olanlar ($X=1,64$), eşini destekleyen ve affedici davranmaya yönlendiren aileleri olanlara göre ($X=1.55$) ailelerinden daha fazla destek aldıklarını bildirmişlerdir. Her durumda ailelerin evliliği sürdürmeyi desteklemesi ve eşleri affetmeye yönlendirmesi çiftler için bir destek kaynağı olarak görülmemektedir. Bazı durumlarda sadece dinlemek bile daha büyük bir sosyal destek olarak görülebilir. Eşini suçlayıcı yönde ve affetmeyi engelleyecek şekilde davranan ailelerin çocukları ($X=2,01$) diğerlerine göre ailelerinden daha fazla destek aldıklarını belirtmişlerdir. Bireyler, yaşadıkları sorunları anne babaları ile paylaştıklarında eğer anne baba karşı tarafı suçluyorsa ve affetme konusunda daha sert bir tutum sergiliyorsa eş, ailesinden yüksek düzeyde sosyal destek algılamaktadır.

Katılımcıların ÖEPA puanlarının ailenin verdiği tepkilere göre farklılaştığı görülmüştür ($F=13,850$; $p<0.05$). LSD testi sonuçlarına göre evliliği ile ilgili problemleri ailesi ile paylaşan ve 'evliliği destekleyen ve affedici davranmaya yönlendiren' ($X=3,48$) aileler olanlar, aileleri durumu yalnızca dinleyip fikir belirtmeyen ($X=3,28$) ya da eşi suçlayıp affetmeyi engelleyen ailelere ($X=2,91$) göre eşleri tarafından daha fazla affedildiklerini düşünmektedirler. Eşlerden birinin aile desteği ile eşini affetmesi kendisinin de eşi tarafından affedildiğine dair inancı güçlendiriyor olabilir. Ayrıca yalnızca dinleyen fikir belirtmeyen aileleri olanlar ($X=3,28$) eşi suçlayan ve affetmeyi engelleyen aileleri ($X=2,91$) olanlara göre evliliklerinde daha fazla affedildiklerini düşünmektedirler. Yani çiftlerin aileleri ile yaptıkları paylaşımlara ve ailelerinin verdikleri tepkilere göre evlilik ilişkilerinde affediciliklerini şekillendirdikleri söylenebilir.

Tablo 11. Genç yetişkinlerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek, öznel/eş partner affedicilikleri ve evlilikte suçu affetmenin korelasyon tablosu

		AASD	ESAÖ-Dar./Kaç	ESAÖ-Bağışlama	ÖEPA
AASD	R	1	.281**	.048**	-.328**
ESAÖ Dargınlık/Kaçınma	R		1	.242**	-.527**
ESAÖ-Bağışlama	R			1	-.118**
ÖEPA	R				1

Tablo 11'de verilen pearson korelasyon analizine göre genç yetişkinlerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek ve evlilikte suçu affetmenin alt boyutları arasında pozitif yönlü ve zayıf düzeyde anlamlı ilişki olduğu karşımıza çıkmaktadır. Aileden algılanan sosyal destek ve evlilikte suçu affetme dargınlık/kaçınma arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde ($r=.281$; $p<.05$) anlamlı bir ilişki vardır. Yani aileden algılanan sosyal destek arttıkça çiftlerin birbirlerine dargın olma durumları artıyor diyebiliriz. Benzer şekilde ailelerinden destek alan çiftlerin birbirlerine karşı daha fazla kaçınmacı davranışlar sergiledikleri söylenebilir. Ya da çiftler birbirlerine dargın olduklarında ailelerinde daha fazla destek algılamaktadırlar.

Aileden algılanan sosyal destek ve evlilikte suçu affetme bağışlama alt boyutu arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde ($r=.048$; $p<.05$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Ailelerinden destek

algılayan çiftlerin birbirlerine daha affedici yaklaştıklarını söyleyebiliriz. Evliliği sürdürmek söz konusu olduğunda birbirlerini affeden çiftlerin aileleri tarafından daha fazla desteklendikleri söylenebilir.

Genç yetişkinlerin öznel/eş partner affedicilikleri ve evlilikte suçu affetmenin alt boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Öznel/eş partner affedicilikleri ve evlilikte suçu affetme dargınlık/kaçınma arasında negatif yönde ve orta düzeyde ($r=-.527$; $p<.05$) anlamlı bir ilişki vardır. Eşlerin birbirleri tarafından affedildiklerine olan inançları arttıkça birbirlerine dargın olma ve kaçınmacı davranma düzeyleri azalmaktadır. Ya da eşlerin birbirlerine karşı dargın ve kaçınmacı olma durumları azaldıkça birbirleri tarafından affedildikleri düşüncesi güçlenmektedir.

Öznel/eş partner affedicilikleri ve evlilikte suçu affetme bağışlama alt boyutu arasında negatif yönde, zayıf ($r=-.118$; $p<.05$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak bireylerin birbirleri tarafından affedildiklerine olan inançları arttıkça suçu affetme düzeyleri azalmaktadır. Affedildiğine inanmak affetmeyi kolaylaştırmamakta tam aksine zorlaştırabilmektedir.

Aileden algılanan sosyal destek ve öznel/eş partner affediciliği arasında orta düzeyde ve negatif ($r=-.328$; $p<.05$) yönde ilişki olduğu görülmektedir. Eşleri tarafından affedilmediğini düşünen bireyler ailelerinden daha fazla sosyal destek algıladıklarını belirtmektedirler. Ya da ailelerinden yeterince destek aldığını belirten bireyler eşleri tarafından yeterince affedilmediklerini düşünmektedirler.

SONUÇ

Evli genç yetişkinlerde aileden algılanan sosyal desteğin evlilikte affediciliğe olan etkisini incelediğimiz bu araştırma sonucunda; ESAÖ-Dargınlık/Kaçınma puanlarının sahip olunan çocuk sayısına göre değişmediği Bağışlama puanlarının ise değiştiği görülmüştür. 3 ya da 4 çocuğu olanlar, çocuk sahibi olmayanlara kıyasla daha affedici bulunmuşlardır. Evliliğe yapılan yatırımların ve bağlılıkların artması, çocuk sahibi olmanın boşanmayı zorlaştırması ya da çocukların evliliği kuvvetlendirmesi affediciliği arttırıyor olabilir. AASD'nin sahip olunan çocuk sayısına göre farklılaştığı görülmüştür. 2 ya da 3 çocuğu olanlar, 1 çocuğu olan ya da çocuğu olmayanlardan daha fazla aile desteği almaktadırlar. ÖEPA puanları incelendiğinde ise eş tarafından affedildiği düşüncesi çocuk sayısına göre farklılaşmaktadır. Çocuk sahibi olmayan çiftler; 1, 2 ya da 3 çocuğu olanlara göre daha fazla affedildiğini düşünmektedir. Bu bulgu evlilik süresine ilişkin bulgu ile de tutarlı olarak henüz çocuk sahibi olmayan çiftlerin evliliklerinin ilk yıllarında olabilecekleri ve daha az kırıncı deneyimle karşılaştıkları, daha kolay affettikleri ve daha fazla affedildiği fikri ile bağlantılı olabilir.

Araştırmada çiftlerin yaşları dört kategoride ele alınmıştır. ESAÖ-Dargınlık/Kaçınma boyutunda yaşa göre değişimlere rastlanmıştır. Yaşı daha küçük olanların (18-23 yaş) diğerlerine göre daha dargın olduğu bulunmuştur. Bu sonuç araştırmanın bulgularında yer alan evliliğin ilk yıllarında çiftlerin daha dargın olduğu bulgusu ile örtüşmektedir. Bunun sebepleri arasında ise çiftlerin evlilik hayatına yeni uyum sağlamaya başlaması, birbirlerini yakından tanıma, birlikte yaşamaya alışma ve evlilikle birlikte yeni eklenen sorumluluklar olabileceği düşünülebilir. İlerleyen yıllarda ise problem çözme becerisinin gelişmesiyle birlikte daha az dargınlık belirtiliyor olabilir. Dargınlık puanlarındaki bu değişime rağmen çiftlerin ESAÖ-Bağışlama puanlarının yaşlarına göre değişmediği görülmüştür.

AASD puanları yaşa göre farklılaşmaktadır. Çiftler arasında en çok sosyal destek algıladığını belirten yaş grubu daha küçük yaşta (18-23 yaş) olanlardır. Burada evlilik hayatına, yeni eklenen sorumluluklara uyum sağlama ve genç yetişkinlerin ilişkilerine daha fazla önem vermesi söz konusu olabileceği için bu yaş grubu aileden destek alınmaya daha fazla ihtiyaç duyabilir. 18-23 yaştan sonra en çok sosyal destek algılaması 36-40 yaş arasındadır. Bunun sebebi çocukların yetiştirilmesi ve bakımı konusunda ebeveyn desteğine ihtiyaç duyulması olabilir.

Araştırma kapsamında çiftler ilk evliliğini sürdüren ve ikinci evliliğini sürdüren çiftler olarak kategorize edilmiştir. Literatür incelendiğinde evlilik sayısı ile affediciliğin ve sosyal desteğin birlikte incelendiği başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bulgulara göre ESAÖ-Dargınlık/kaçınma puanlarında çiftlerin evlilik sayılarına göre farklılaşmalar görülmektedir. İkinci evliliğini sürdüren çiftlerin dargınlık/kaçınma puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Öte yandan ilk evliliğini sürdürenlerle ikinci evliliğini yapmış bireylerin ESAÖ-Bağışlama puanları arasında bir farklılığa rastlanmamıştır.

AASD bakıldığında ikinci evliliğini sürdüren çiftler daha fazla sosyal destek algıladıklarını belirtmişlerdir. Çiftlerin hâlihazırdaki evliliğini korumak istemesi daha fazla yardım algılamasına ve ailenin de benzer sebeplerle ikinci evliliğini sürdüren çiftlere daha fazla destek vermelerine sebep olmuş olabilir. Toplumun ve genel olarak ailelerin evliliği sürdürmeyi desteklediği fikrinden yola çıkılırsa beklendiği bir sonuçtur. ÖEPA incelendiğinde ilk evliliğini sürdürenlerin daha fazla eşleri tarafından affedildiğini düşündükleri görülmüştür.

Evlilikte yaşanan problemler en çok anne, baba, ya da kardeşlerden biri ile paylaşılmışsa bunlar problemi eşi ile paylaşanlara göre eşlerine karşı daha dargındırlar. Evlilikte yaşanan bir problemin eş dışında bireylerle paylaşılması kırgınlığı arttırsa da bağışlamayı değiştirmemektedir. Problemlerini arkadaş, tanıdık, komşu vs. ile paylaşanlar ya da problemlerini kimseyle paylaşmayanlar; aile üyelerinden herhangi biri ile paylaşanlara göre ailelerinden daha fazla sosyal destek almaktadırlar. Çiftler problemlerini aileleri ile daha yoğun olarak paylaşırsalar da aynı oranda destek almadıklarını düşünmektedirler. Öte yandan problemlerini eşi ile paylaşanların diğer tüm paylaşımlara göre eşleri tarafından daha fazla affedildiğine inandıkları görülmüştür.

Evlilikte yaşanan sorunlarda eşini suçlayacak ve affetmeyi engelleyecek şekilde ailelerinden tepki alanlar diğerlerine göre eşlerine daha dargın bulunmuştur. Ancak ailelerin verdikleri tepkilerin eşlerin bağışlama puanlarını değiştirmedikleri görülmüştür. Algılanan sosyal destek açısından çiftlerin aileleri ile problemlerini paylaştıklarında sadece dinleyip fikir belirtmeyen aileleri olanlar, eşini destekleyen ve affedici davranmaya yönlendiren aileleri olanlara göre daha fazla destek almaktadırlar. Eşini suçlayıcı yönde ve affetmeyi engelleyecek şekilde davranan aileleri olanlar diğer iki şekle göre ailelerinden daha fazla destek aldıklarını bildirmişlerdir. Öte yandan evliliği destekleyen ve affedici davranmaya yönlendiren aileleri olanlar diğerlerine göre eşleri tarafından affedildiklerini daha fazla düşünmektedirler.

Evlilikte affedicilik ve aileden algılanan sosyal destek açısından aileden algılanan sosyal destek arttıkça hem dargınlık puanlarının hem de bağışlama puanlarının arttığı görülmüştür. Öznel/eş partner affediciliği ile evlilikte suçu affetme puanları birlikte incelendiğinde hem dargınlık hem de bağışlama puanlarının affedildiğini hissetme ile negatif yönde ilişkilidir. Eşlerin birbirleri tarafından affedildiklerine olan inançları arttıkça birbirlerine dargın olma ve kaçınmacı davranma düzeyleri ve bağışlama puanları azalmaktadır. Aileden algılanan sosyal destek ve öznel/eş partner affediciliği incelendiğinde ise negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Eşleri tarafından affedilmediğini düşünen bireyler ailelerinden daha fazla sosyal destek algıladıklarını belirtmektedirler.

Evlilikte affedicilik ve aileden algılanan sosyal desteğin birlikte incelendiği bir çalışma ortaya konmak istenmiştir. Öznel/eş partner affediciliği ölçeği ise bu çalışma dışında sadece bir çalışmada yer almıştır. Evlilikte affedicilik, aileden algılanan sosyal destek ve öznel/eş partner affediciliğinin birlikte yer aldığı bir çalışmanın olmaması ortaya çıkan sonuçları değerli kılmakla birlikte kıyaslanma olasılığını azaltmıştır. Bu kavramların birlikte incelenmesi daha sonra yapılacak benzer konuda çalışmalar için ışık tutacağı düşünülmektedir.

Özellikle yeni evli çiftlerin evlilik yaşamına uyumunu kolaylaştıran etmenlerin başında ebeveyn desteğinin olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada ise ailelerin çiftleri genellikle eşlerini affetmeye yönlendirdikleri görülse de bu durum çiftler tarafından yüksek sosyal destek ile ilişkilendirilmemiştir. Ailelerinde destek alarak eşlerine karşı affedici davranan bireylerin dargınlık puanlarında artışlara rastlanmıştır. Aileden destek almak ve daha birçok farklı değişkene göre eşlerin dargınlık puanları değişse de bağışlama puanlarının değişmediği görülmüştür. Ayrıca eş tarafından affedildiğini hissetmek hem dargınlık hem bağışlama hem de aileden algılanan desteği azaltmıştır. Özetle; eşler çeşitli sebeplerle affetmiş gibi görünseler de birbirlerine hala dargın olabilirler ve bazen aileden algılanan destek bu dargınlık durumunu arttırabilir.

Affetme, affedilme ve affetmeme gibi kavramların anlaşılabilirliğini sağlamak adına deneysel ve boylamsal çalışmalara, nitel ve nicelin birlikte ele alındığı karma araştırma deseni ile yürütülen araştırmalar bu konuların hassasiyetlerini açığa çıkaracaktır. Katılımcıların daha çok toplulukçu kültürde yetişmelerinden kaynaklı olarak eşlerine dargın olsalar dahi affedici davrandıkları görülmüştür. Farklı kültürlerdeki bireyler ile çalışmalar yürütülerek toplulukçu ve bireyci kültürler arasındaki farklılıklar ortaya konabilir.

SUMMARY

Society owes its existence to long-lasting marriages of happy families. As the intimacy between spouses deepens in marriage, they become increasingly important to each other and more emotionally vulnerable due to the closeness of their relationship. Spouses who spend more time together live happy and harmonious lives and experience discordant and problematic moments. Even in the happiest marriages, relationships can sometimes continue with breakups and hurt feelings. Especially in close relationships, couples continue their relationship even if they are hurt for various reasons. Their inclination to maintain their relationships may also lead to forgiveness. Forgiving behavior plays an important role in easing the process after being hurt, resolving conflict, coping with negative emotions, and ensuring the continuity of relationships.

Forgiveness is often mistaken for excusing, justifying, redemption, pardon, forgetting, condoning, and reconciliation (Fincham, Hall & Beach, 2005, s. 208). However, it is fundamentally distinct from all of these. In Old English, it means 'to cease anger by ceasing to complain' (Droll, 1984). In other words, it is the individual who has been wronged and who gives up being angry and shows all the rightful reactions by using positive emotions such as compassion and love (North, 1987). Forgiveness is a method that has been used since the past to fix broken relationships and put things right. According to Hill (2001), forgiveness is a process that regulates social relationships after conflicts and ensures the healthy continuation of human development. It is known that individuals with high levels of forgiveness experience better physical and mental health as well as improved social relationships (Sayar, 2008).

Social support is defined as various assistance provided to individuals in difficult situations from their environment (Eker & Arkar, 1995, p. 18). When examining the concept of social support, Lin defines all perceived or existing societal help as social support (Sorias, 1988, s. 354). Social support is divided into two received and perceived, as it includes perceptions of meeting people's needs. Studies have found that all types of social support have positive effects on individuals and are effective in psychological well-being, coping with negative experiences, and maintaining psychological and physiological health (Cohen & Wills, 1985). Jang, Haley, Small, and Mortimer (2002) suggest that having high social support is associated with being less vulnerable to negative life experiences, being more extroverted, taking more initiative to protect one's health, and feeling better emotionally overall. Yıldırım (1997) states that social support is mostly received from the family.

The purpose of this study is to determine whether the social support perceived by couples from their own families following heartbreak between married couples predicts forgiveness in marriage. This research is a quantitative study conducted according to the relational survey model, which is one of the sub-branches of the descriptive survey model. The universe of the study consists of young adults who are currently married and living in Konya. Participants are randomly selected individuals who are living in the central district of Konya province, between the ages of 18-40, and are currently married, and who wish to participate voluntarily. The sample group consists of a total of 637 married individuals, 457 female and 180 male. The research data were collected using the 'Personal Information Form', 'Forgiveness in Marriage Scale', 'Subjective Spouse Forgiveness Scale', and 'Perceived Social Support Scale'.

According to the research results, it was seen that Resentment/Avoidance scores did not change according to the number of children, but Forgiveness scores changed according to the Forgiveness in Marriage Scale. Those with 3 or 4 children were found to be more forgiving than those without children. It has been observed that the level of support from the family can vary depending on the number of children. It has been determined that those who have 2 or 3 children perceive more social support in their families than those who have 1 child or no children. When the Subjective Spouse Partner Forgiveness Scale scores are examined, the perception of being forgiven by the spouse varies according to the number of children. Couples without children feel more forgiven than those with 1, 2, or 3 children. In the research, the ages of the couples were selected in four categories: 18-23, 24-29, 30-35 and 36-40. Considering the analysis results concerning the couples' ages, changes were found in the Resentment/Avoidance dimension based on age. It seems that those who are younger (18-23 years old) are more resentful than others. Despite this change in resentment scores, it was observed that the couples' Forgiveness scores did not change according to their ages.

Differences were found when perceived social support scores from family were compared according to age. The age group that stated that they perceived the most social support among couples was younger people (18-23 years old). According to the findings, there are differences in the Resentment/Avoidance scores according to the marriage of the couples. It was observed that the resentment/avoidance scores of couples who continued their second marriage were higher than those who continued their first marriage.

When examining who the problems experienced in marriage were shared with the most, it was seen that those who shared the problems with their mother, father, or sibling were more resentful towards their spouses than those who shared the problem with their spouses. It has been determined that although sharing with individuals, except for a problem in marriage, increases resentment, it does not change forgiveness. When examining the reactions of family members to sharing marital problems with the family, it was found that those who grew up in families that blamed their spouses and hindered forgiveness were more resentful towards their spouses compared to those from other families. However, it has been observed that families' reactions do not change spouses' forgiveness scores.

When forgiveness in marriage and perceived social support from family were examined together, it was found that as perceived social support from family increased, both resentment scores and forgiveness scores increased. When subjective/spousal partner forgiveness and marital crime forgiveness scores were examined together, it was seen that both resentment and forgiveness scores were negatively related to feeling forgiven. As spouses' belief that they have been forgiven by each other increases, their levels of resentment and avoidance towards each other and their forgiveness scores decrease. When perceived social support from family and subjective/spouse-partner forgiveness were examined, a negative relationship was observed. In addition, individuals who thought their spouses did not forgive them reported perceiving more social support from their families.

Makale Bilgileri		Article Information	
Etik Kurul Kararı:	Çalışma, Konya Selçuk Üniversitesi'nin 31.12.2021 tarihli ve 2121/119 onay numaralı kararı ile Etik Onayı alınmıştır.	Ethics Committee Approval:	The study received Ethical Approval with the decision of Selçuk University dated 31.12.2021 and approval number 222/119
Katılımcı Rızası:	Araştırmaya katılanların çalışmanın amacı ifade edilerek rızası alınmıştır.	Informed Consent:	The purpose of the study was expressed to the participants and their consent was obtained.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden destek alınmamıştır.	Financial Support:	No financial support was received from any institution or project for the study.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.	Conflict of Interest:	There is no conflict of interest between individuals and institutions in the study.
Telif Hakları:	Telif hakkına sebep olacak herhangi bir materyal kullanılmamıştır.	Copyrights:	No copyrighted material has been used.

KAYNAKÇA

- Altıntaş, D. (2019). *Şiddete maruz kalmaya bağlı olarak psikolojik dayanıklılık, bağışlayıcılık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Asıcı, E., & Karaca, R. (2014). Öğretmen adaylarında affetme özelliği, ve öz-duyarlık. *The Journal of Social Science Studies*, 27, 489-505.
- Aydın, F. T. (2017). Pozitif bir karakter gücü olarak affedicilik. *Mutluluk ve Refah Dergisi* 5(1), 1-22.
- Ayten, A. (2009). Affedicilik ve din: affetme eğilimi ve dindarlıkla ilişkisi üzerine ampirik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 37, 111-128.
- Bell, M. (2008). Forgiving someone for who they are (and not just they've done). *Philosophy and Phenomenological Research*, 77(3), 625- 658.
- Berry, J. W. Worthington, E. L., O'Connor, L. E., Parrott, L., & Wade, N. G. (2005). Bağışlayıcılık, intikamcı ruminasyon ve duygusal özellikler. *Kişilik Dergisi*, 73(1), 183-226.
- Cohen, S. & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and beffering hypothesis. *Pscyhological Bulletin*, 98, 310-357.
- Çelik, B. (2016). *Eoli bireylerin algıladıkları stres düzeyleri ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin evlilik uyumlarına etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Çıbık, T. (2019). *Eşini kaybetmiş kadınlarda benlik saygısı, sosyal destek ile duygusal ve sosyal yalnızlık arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Çolak & Koç (2020). Logotherapy Oriented Group Counseling Program to Foster Forgiveness Flexibility. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 10(57), 343-365.
- Droll, D. M. (1984). *Forgiveness: Theory and research*. (Unpublished Doctoral Dissertation), University of Nevada, Reno.
- Eker, D. & Arkar, H. (1995). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 34, 45-55.
- Fincham, F.D., Hall, J. H., & Beach, S. R. H. (2005). "Till lack of forgiveness do us part": Forgiveness in marriage. In E.L. Worthington (Ed.) *Handbook of Forgiveness* (pp.207-226). New York: Wiley.
- Girard, M. & Mullet, E. (1997). Forgiveness in adolescents, young, middle-aged, and older adults. *Journal of Adult Development*, 4(4), 209-220.

- Gümüşçağlayan, G. & Savi-Çakar, F. (2023). Psikolojik danışman adaylarının affetme düzeyleriyle psikolojik belirtileri arasındaki ilişkide empatinin aracılık rolü. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(4), 1893-1908.
- Hargrave, T. D. & Sells, J. N. (1997). The development of a forgiveness scale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 23, 41-62.
- Hill, E. W. (2001). Understanding forgiveness as discovery: Implications for marital and family therapy. *Contemporary Family Therapy*, 23, 369-384.
- House, J. S., Landis, K. R. & Umberson, D. (1988). Social relationships and health. *Science*, 241(4865), 540-545.
- Jang, Y., Haley, W. E., Small, B. J. & Mortimer, J. A. (2002). The role of mastery and social resources in the associations between disability and depression in later life. *The Gerontologist*, 42(6), 807-813.
- Kadiangandu, J., Mullet, E., & Vinsonneau, G. (2001). Forgivingness: A Congo- France comparison. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, 504-511.
- Kara E. (2009) Din ve psikolojik açıdan bağışlayıcılığının terapötik değeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 221-228.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. 2. Basım Nobel Yayınevi: Ankara.
- Karremans, J. C. & Van Lange, P. A. M. (2004). İncindikten sonra ilgilenmeye dönüş: Affetmenin rolü. *Avrupa Sosyal Psikoloji Dergisi*, 34(2), 207-227.
- Kef, S., Hox, J. & Habekothé, H. T. (2000). Social networks of visually impaired and blind adolescents. structure and effect on well-being. *Social Networks*. 22, 73-91.
- Kırhallı-Gök, B. & Ilgar, M. Z. (2020). Okul yöneticilerinin otantik liderlik düzeyleri ve aileden algılanan sosyal destek algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 8(2), 70-89.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 47-70.
- Kuşçu, B. (2019). *Bireylerin evlilik uyumlarının psikolojik esneklik, affetme ve benlik kurgusu açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Lepora, S. J., Evans, G. W. & Schneider, M. L. (1991). Dynamic role of social support in the link between chronic stress and psychological distress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(6), 899-909.
- McCullough, M. E., Worthington, E. L., & Rachal, K. C. (1997). Interpersonal forgiving in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 321-336.
- McCullough, M. E. (2000). Forgiveness as human strength: theory, measurement, and links to well-being. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(1), 43-55.
- McCullough, M.E., Pargament, K.I., & Thoresen, C.E. (2000). The Psychology of forgiveness. In M.E.McCullough, K.I. Pargament & C.E. Thoresen (Eds.), *Forgiveness: Theory, Research and Practice* (pp.1- 14). New York: Guilford pres.
- McNulty, J. K. (2010). Forgiveness increases the likelihood of subsequent partner transgression in marriage. *Journal of Family Psychology*, 24(6), 787-790.
- Mitchell, R. E. & Trickett, E. J. (1980). Task force report: social networks as mediators of social support. *Community Mental Health Journal*, 16(1), 27-44.
- North, J. (1987). Wrongdoing and forgiveness. *Philosophy*, 42, 499-508.

- Paleari, F. G., Regalia, C., & Fincham, F. D. (2005). Marital quality, forgiveness, empathy and rumination: A longitudinal analysis. *Personality and Social Psychology*, 31(3), 368-378.
- Paz, R., Neto, F. & Mullet, E. (2008). Forgiveness: A China–Western Europe comparison. *The Journal of Psychology*, 142(2), 147–157.
- Procidano, M. E. & Heller, K. (1983). Arkadaşlardan ve aileden algılanan sosyal desteğin ölçümleri: Üç doğrulama çalışması. *Amerikan Toplum Psikolojisi Dergisi*, 11(1), 1–24.
- Sandage, S. J., Hill, P. C., & Vang, H. C. (2003). Toward a multicultural positive psychology: *The Counseling Psychologist*, 31(5), 564–592.
- Sarason, I. G., H.M., Basham, R. B. & Sarason, B.R. (1983). Sosyal Desteğin değerlendirilmesi: Sosyal destek anketi. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Dergisi*, 44(1), 127-139.
- Sayar, K. (2008), *Merhamet: Kalbe dönüş için son çağrı*, 2.Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Scobie, E. D. & Scobie, G.E.W. (1998). Damaging events: The perceived need for forgiveness. *Journal of the Theory of Social Behaviour*, 28, 373-401.
- Sevinç, P. (2020). *Çocukluk çağı travmaları ve affetmenin evlilik uyumu ile ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Simmel, G. (1904). The sociology of conflict. *American Journal of Sociology*, 9(4), 490-525.
- Sorias, O. (1988). Sosyal destek kavramı. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(1), 353-357.
- Tarkka M. T., Paunonen M. & Laippala P. (2000). First-time mothers and child care when the child is 8 months old, *Journal of Advanced Nursing*, 31(1):20-26.
- Uysal, V. (2015). Genç yetişkinlerde affetme eğilimleri ve dinî yönelim/dindarlık. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 48(48), 35-56. doi: 10.15370/muifd.27953.
- Yaman Akpınar, T. & Altınsu Sönmez, Ö. (2021). Evlilikte suçu affetme ve evlilik uyumu ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 203-210.
- Worthington, E. L. & DiBlasio, F. (1990). Promoting mutual forgiveness within the fractured relationship. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 27(2), 219-223.
- Worthington, E. L, Jr. (2005). *Initial questions about the art and science of forgiving*. In E. L. Worthington Jr. (Ed.), *Handbook of forgiveness* (pp. 1–14). New York, NY: Routledge.
- Wright, C. N., Turner, L. A., & McCarty, D. L. (2017). Perceived parenting, self-conscious emotions, and forgiveness in college students. *Counseling and Values*, 62(1), 57-71.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi güvenirliği ve geçerliği. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13: 81-87.
- Yüceol, G.P. (2016). *Ebeveynliğin belirleyicileri modeli temelinde evlilik uyumu, algılanan sosyal destek, çalışma durumu, değerler ve anne çocuk ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.